

WAARDE(N)VOL

**Verkiezingsprogramma
2018-2022**

Woord vooraf

We willen niet voor onszelf bestaan. De ChristenUnie wil in het bestaan van alle dag de ander zien en de waarden die onze God ons meegeeft voor de ander waardevol laten zijn. We geloven namelijk dat ieder persoon op ons eiland met zorg is gemaakt, is bedoeld en tot bloei mag komen. Jong en oud, gast en inwoner. Daar willen we ons voor inzetten.

Daarom willen we onze dorpen, Brouwershaven en Zierikzee omgevingen laten zijn waar we elkaar tegen kunnen komen. Dagelijkse behoeften moeten toegankelijk zijn. Hierover leest u in de hoofdstukken 2 en 8. We moeten ook onze omgeving bewaren voor de generaties na ons. Zo willen we ook uitdagingen in de economie benaderen: hoe kan dit duurzaam? Bij plannen voor duurzame energie moet daarom gekozen worden. Niet veel is goed, maar het goede is veel! Dit vindt u in hoofdstuk 7. De lange termijn moeten we ook in de gaten houden bij het onderwerp werkgelegenheid: behoud werk- en woongelegenheid voor jongeren.

Zo kunnen we nog veel onderwerpen noemen, maar neemt u eens de tijd om het programma door te lezen. Daar leggen we uit waarom we doen wat we doen.

ChristenUnie Schouwen-Duiveland
Erika Capelle-Klap
Voorzitter

Inhoudsopgave

1. VEILIGHEID EN INTEGRALE HANDHAVING.....	4
Zondagsrust.....	5
2. VERKEER EN OPENBARE RUIJMT.....	6
VERKEER.....	6
OPENBARE RUIJMT	6
3. LOKALE ECONOMIE EN RECREATIE	7
Economie	7
Recreatie.....	8
Streekproducten.....	9
4. ONDERWIJS EN CULTUUR	10
5. CULTUUR.....	10
6. WERK EN INKOMEN	11
7. NATUUR, MILIEU EN DUURZAME ENERGIE	12
8. BOUWEN AAN RUIJMT	14
Wonen	14
9. WELZIJN EN ZORG.....	14
Jeugd.....	14
Zorg.....	15
10. BESTUUR	16
Gemeenschappelijke regelingen.....	16

1. VEILIGHEID EN INTEGRALE HANDHAVING

Wat is er bereikt?

De ChristenUnie heeft een aantal jaar geleden het initiatief genomen om meer toezicht te realiseren in de kernen van Schouwen-Duiveland. De **straatcoaches** die daarop zijn ingezet hebben hun meerwaarde bewezen en hebben een positief effect op de sociale controle. Dit heeft geresulteerd in een inbedding in het structurele beleid. De vernieuwde afdeling Handhaving zet steeds beter in op het behoud van de **(sociale) veiligheid** en zijn flexibeler geworden in hun inzet. De ChristenUnie ziet verbeterpunten in de aanpak bij **vandalisme** en overlast gevende hangjongeren.

Renesse is aan het transformeren naar een familiebadplaats waar meer ruimte is en komt voor het hele gezin. De inzet van het **SUS-team** in Renesse is overgedragen aan bijzonder opsporingsambtenaren die worden ingehuurd door Gemeente Schouwen-Duiveland. Uiteindelijk zullen de resultaten aantonen of deze wijziging een verbetering is. De ChristenUnie spreekt haar waardering uit voor de inzet van alle lokaal betrokkenen in het SUS-team.

De **verkeersveiligheid** op Schouwen-Duiveland is licht verbeterd. Maar het verdient continu onze aandacht. De ChristenUnie heeft zich met succes ingezet voor een verbetering van ons fietspadennetwerk. Toch blijven er knelpunten.

Aan de brandveiligheid op ons eiland is in de afgelopen jaren behoorlijk geschaafd. Kostenbesparingen die de Veiligheidsregio moet doorvoeren hebben helaas ook bijgedragen aan een verruiming van aanrijtijden bij een brandweerinzet. Posten dreigden gesloten te worden en brandweerlieden werden niet altijd positief gestimuleerd in hun tomeloze inzet. Onder leiding van de ChristenUnie is **'Taskforce Dorst'** opgericht en hierin hebben we als gemeenteraad gezamenlijk met de ploegleiders gesproken over het rapport 'Maatwerk' en onze wensen en bedenkingen daarbij. Dit heeft geresulteerd in een breed gedragen initiatief waar de ChristenUnie trots op is.

Wat willen we bereiken?

De ChristenUnie wil dat iedereen binnen onze gemeente **veiligheid** ervaart. Ook willen we dat mensen van elkaars spullen afblijven en het vandalisme binnen onze gemeente wordt teruggedrongen. De ChristenUnie wil daarom extra aandacht voor **vandalisme** en overlast gevende hanggroepen. Vandalisme vraagt om een adequate aanpak en de ChristenUnie wil hierop meer inzet zien van het handhavingsteam en de straatcoaches. Buurtbewoners of omwonenden moeten gehoord en betrokken worden bij de wijze van aanpak. De cijfers van de **vandalismemeter** moeten structureel worden gepubliceerd en gekoppeld worden aan een doelstelling. Hierdoor blijft het voor iedereen inzichtelijk welke overlast er speelt en wat de schade door vandalisme bedraagt. Criminaliteit, misbruik van alcohol en drugsgebruik vragen wat de ChristenUnie betreft om een adequate aanpak. Harde aanpak waar het moet en coachend waar het mogelijk is om in te gesprek te blijven.

Bij **verkeersveiligheid** wil de ChristenUnie aandacht voor knelpunten en onveilige situaties betreffende ons **fietspadennetwerk**. We denken bijv. aan de situatie Brouwershaven/Heuvelsweg en het ontbreken van een oversteekplaats aan de N59 bij Bruinisse. Ook de ontsluiting tussen de wijk Noorderpolder in Zierikzee en de binnenstad verdient een de nodige aandacht.

De **(brand)veiligheid** is voor de ChristenUnie een zeer belangrijke taak als lokale overheid. Bij het sluiten van een brandweerpost komt al snel de veiligheid in het geding. Verder is de ChristenUnie van mening dat er geen betere lobby voor vrijwilligers is, dan door te investeren in de jeugd. We zullen **'onze' vrijwilligers** steunen en zij mogen van ons verwachten dat wij pal staan voor **realistische brandveiligheid**.

De ChristenUnie is tegen de vestiging van een **coffeeshop** op Schouwen-Duiveland en wil het aanbod van **kansspelen** niet vergroten.

Wat gaan we daarvoor doen?

De ChristenUnie dringt aan op een meer **adequate inzet op vandalisme en/of overlast** bij hangplekken. **Waarborging van veiligheid en preventieve acties** hiervoor mogen wat de ChristenUnie betreft geld kosten. We blijven aandacht vragen voor de, al dan niet genoemde, knelpunten in het fietspadennetwerk en zullen middels het college proberen het Waterschap en Rijkswaterstaat te stimuleren in het doorvoeren van **verbeteringen in de veiligheid** op reguliere (auto)wegen.

De **brandweervrijwilligers** vinden bij de ChristenUnie altijd een luisterend oor en waar nodig intensiveren of vernieuwen we de taskforce Dorst. We blijven aandringen op de ontwikkeling van een heldere visie op de **jeugdbrandweer** vanuit de VRZ.

De ChristenUnie zal zich blijven verzetten tegen de komst van een **coffeeshop** op Schouwen-Duiveland. Een uitbreiding van het **aanbod kansspelen** zal eveneens op onze weerstand kunnen rekenen.

Zondagsrust

Wat is er bereikt?

Een rustdag is een dag die door God aan ons gegeven is. In de achterliggende periode heeft de ChristenUnie deel uit gemaakt van de coalitie. Dit heeft er mede aan bijgedragen dat er in het collegeprogramma aandacht was voor de **zondagsrust**. Het aantal **koopzondagen** is niet uitgebreid.

Wat willen we bereiken?

De ChristenUnie ziet de zondag als rustdag. De zondagsrust heeft voor iedereen betekenis en heeft daarom bescherming nodig. Een dag die wat ons betreft apart gezet voor **kerkgang, bezinning en vrije tijd**. Ieder mens heeft hieraan behoefte. Gemeenschappelijk even de (bedrijfsmatige) activiteiten onderbreken heeft effect en is van groot belang in onze jachtige samenleving waarin grenzen vervagen tussen arbeid, zorg en vrije tijd. Zeker op Schouwen-Duiveland zullen de kleinere ondernemers en werknemers de dupe worden als deze vervaging doorzet. Het is onze intentie hierin niet toe te geven en de zondagsrust te waarborgen.

Wat gaan we daarvoor doen?

De ChristenUnie zal in de komende periode aan het college aandacht vragen om het beleid van de afgelopen vier jaar door te trekken naar de komende periode. Als de ChristenUnie weer in de gelegenheid komt om deel uit te maken van de coalitie, zal de ChristenUnie ervoor pleiten om dit op te nemen in het collegeprogramma. Nu de gemeente hierin vanuit het rijk helemaal vrij wordt gelaten, is het des te belangrijker om de rust die ons rest te behouden. U kunt van ons verwachten dat we achter onze principes blijven staan.

2. VERKEER EN OPENBARE RUIMTE

VERKEER

Wat is er bereikt?

In de afgelopen periode zijn diverse verbeteringen zijn gedaan in de **verkeersveiligheid**, maar elk incident is er 1 teveel. ChristenUnie wil zich bijvoorbeeld hard maken voor de **veiligheid op de N59**. De situaties rondom **landbouwverkeer** op de Calandweg in Zierikzee, maar ook over de Oosterscheldekering zijn in de afgelopen raadsperiode nog steeds als knelpunten ervaren.

Wat willen we bereiken?

Deze ontsluiting van ons eiland via de N59 verdient de zorg en aandacht van de Rijksoverheid maar ook van de aangrenzende gemeenten. De mogelijke **verbreding van de N59** op Goeree-Overflakkee moet hand in hand gaan met de **verbetering van de verkeersveiligheid**. Ook ziet de ChristenUnie een **verduurzaming** van de N59 als kans in het **energieneutraal** maken van ons eiland en omliggende eilanden. Wij trekken in het dossier N59 ook samen op met de ChristenUnie fractie op Goeree Overflakkee.

De situatie rondom landbouwverkeer op de Calandweg in Zierikzee, maar ook over de Oosterscheldekering moeten vanuit een hulpvaardige houding benaderd worden. Veel partijen moeten worden samengebracht. De ChristenUnie vindt dat gemeente Schouwen-Duiveland gezamenlijk met de sector moet blijven zoeken naar wat er wél mogelijk is en wat werkbaar is voor de sector.

Wat gaan we daarvoor doen?

De ChristenUnie zal zich actief inzetten voor de verbetering van de veiligheid op de N59 en zal bij verbreding aandacht vragen voor de toepassing van **energiemaatregelen**. Zo verbeteren we de **bereikbaarheid van ons eiland** en streven ook daarin naar een energieneutraal Schouwen-Duiveland. Voor de landbouwverkeersroutes is er al eerder contact geweest met onze landelijke fractie in Den Haag. We zullen echter blijven zoeken naar werkbare opties en nodigen de sector dan ook uit mee te blijven denken en met initiatieven te komen die haalbaar en werkbaar zijn.

OPENBARE RUIMTE

Wat is er bereikt?

In hoofdstuk Natuur, Milieu en Duurzaamheid staan we stil bij de visie en inpassing van natuur in het landschap op Schouwen-Duiveland. Wat de openbare ruimte in de kernen betreft wil de ChristenUnie dat deze de **leefbaarheid** van de kern bevordert en de **sociale ontmoetingen** stimuleert. Verder moet bij nieuwe ontwikkelingen in iedere kern getoetst worden of de ontwikkeling in lijn is met het **karakter, de oorsprong en de kernkwaliteiten van de betreffende kern**.

In de afgelopen periode heeft er een herziening plaatsgevonden van het begraafplaatsenbeleid. De ChristenUnie heeft hierbij contact onderhouden met verschillende stakeholders. Onder andere door onze inzet is de kostendekkendheid m.b.t. de begraafstarieven bepaald op 70% in plaats van de voorgestelde 100%.

Er is een voorstel aangenomen om te komen tot een stads-, of dorpsvisie voor elke kern in onze gemeente. Huidige voorbeelden hiervan zijn het masterplan Renesse en o.a. de stadvisie Brouwershaven. Bruinisse Voortvarend is een smet op ons blazozen inzake de doorlooptijd en verdient onze onverdeelde aandacht. De gemeenteraad heeft hierin nu het initiatief genomen en een

afvaardiging van de raad heeft dit opgepakt. Hierin hebben ook de grondeigenaren van de te ontwikkelen percelen de verplichting naar de inwoners van Bruinisse om voortvarend te werk te gaan. Hart van Poortambacht is wat de ChristenUnie betreft een goed voorbeeld van burgerparticipatie en een gezamenlijke aanpak.

Wat willen we bereiken?

De ChristenUnie wil een openbare ruimte die de **leefbaarheid**, de **aantrekkingskracht** van Schouwen-Duiveland verbetert en versterkt. De ChristenUnie neemt de **input vanuit de stads-, en dorpsraden over groenonderhoud** serieus. We staan achter het terugdringen van bestrijdingsmiddelen die belastend zijn voor het milieu, maar er moet gezocht worden naar andere en/of betere technieken waarbij de kernen een **goed onderhoud** uitstralen.

Goed draaiende voorzieningen die een bijdrage leveren aan de leefbaarheid van een kern moeten zolang als mogelijk in stand worden gehouden, we gaan geen voorzieningen sluiten omdat we alles willen bundelen in Zierikzee. Tenzij een vereniging of organisatie dit zelf wil. Ook als voorzieningen te forse investeringen gaan vragen, moet er in overleg met de betreffende vereniging gekeken worden hoe deze club elders ondergebracht kan worden. Een voorbeeld hiervan is zwembad Dolfijn, zolang deze voorziening in een goede staat is, moet het op steun kunnen blijven rekenen van de gemeente. Bij sluiting van voorzieningen is de bereikbaarheid van het alternatief een voorwaarde die eerst georganiseerd moet zijn alvorens er wordt over gegaan tot sluiting.

Op het gebied van het begraafplaatsenbeleid streven wij naar een vrije keuzemogelijkheid. De keuze tussen begraven of cremen moet wat ons betreft niet beïnvloed worden door financiële afwegingen. Het mag onzes inziens niet zo zijn dat mensen die graag begraven willen worden met hogere kosten worden geconfronteerd.

Wat gaan we daarvoor doen?

Medio 2018/2019 zal de nieuwe **Omgevingswet** van kracht worden. Gemeente Schouwen-Duiveland zal **zoneringen** moeten aanbrengen die bepalend zijn waar, welke ontwikkelingen worden toegestaan. Verder wordt inwoners, ondernemers of andere belanghebbende veel ruimte geboden om **initiatieven** in te brengen. Men krijgt dus **meer inzicht en inspraak** bij ontwikkelingen in de directe omgeving, stad, dorp en/of wijk. **Stads- en dorpsraden** kunnen hierbij ook een belangrijke rol spelen. De ChristenUnie ziet graag gerealiseerd dat de dorpsraden hiervoor extra toegerust worden. Eventueel middels **opleiding** als men dat wenst. Burgerinitiatieven moeten door de gemeente worden gezien als handreiking en de initiatiefnemers moeten zich gesteund voelen door een open opstelling en positieve medewerking vanuit de gemeente.

3. LOKALE ECONOMIE EN RECREATIE

Economie

Wat is er bereikt?

De ChristenUnie heeft een aantal jaar geleden een voorstel ingediend om gevestigde bedrijven medewerking te verlenen in **uitbreiding op de huidige locatie**. Dat was succesvol. **Nieuwe bedrijvigheid** wordt vooral naar het businesspark in Zierikzee of naar het bedrijventerrein in Bruinisse gedirigeerd.

Ook binnen de **glastuinbouw, de landbouw, de veeteelt en visserij** zijn veel veranderingen gaande. Veel bedrijven ondergaan een **transformatie** naar meer **duurzame technieken**. Deze sectoren verdienen hierin onze steun en respect.

De huidige boeren- en veeteeltbedrijven laten zien dat zij juist bij uitstek de geschikte sector zijn om samen te werken met de natuur, zonder dat dit opgelegd wordt vanuit de politiek.

Om onze lokale economie te blijven stimuleren zijn we gebaat bij een **goede verbinding met de Randstad**. De ChristenUnie heeft daarom in de afgelopen periode met regelmaat aandacht gevraagd voor de verbetering van de veiligheid van de N59. Lokale initiatieven hiertoe hebben we ondersteund.

Wat willen we bereiken?

In de afgelopen jaren hebben we gezien dat veel jongeren zich na hun studie elders vestigen. **Werkgelegenheid** en **reisafstanden** zijn dan beter. De ChristenUnie wil een debat voeren over de **toekomst** van ons eiland en de werkgelegenheid die we te bieden hebben. Voorop staat dat we een **goede werkgelegenheid** nastreven in alle lagen van de arbeidsmarkt. Maar het aantrekken van zogenoemde **'kenniseconomie'** waarbij ook **jongeren** die hoger opgeleid zijn zich zelfstandig op ons prachtige eiland kunnen vestigen is een kans die absoluut onderzocht moet worden. Schouwen-Duiveland is een **vakantie-eiland**, maar hoe borgen het aanbod van mensen die in de horeca werken met een **vergrijzend eiland**? Er zullen **nieuwe impulsen** gegeven moeten worden en er moet worden ingezet op het bijsturen van **demografische ontwikkeling** door nieuw-vestigingsaan te trekken. Regeren is immers vooruitzien. In het visiedocument van de gemeente, 'Tij van de Toekomst', wordt gesproken over een plaats voor **nieuwe en groeiende bedrijven** binnen onze gemeente. De ChristenUnie wil hier meer inzet zien. We moeten het **vestigingsklimaat voor nieuwe bedrijven aantrekkelijker maken** en onze houding zal vanaf verkenningsmomenten **hulpvaardig** moeten zijn. Daarbij is het verbreden van de N59 een ontwikkelingspunt. We zullen ons de komende periode hiervoor blijven inzetten. De ChristenUnie is voorstander van het **verbreden van de N59** maar wil daarbij ook de **verkeersveiligheid en duurzaamheid** agenderen.

Schouwen-Duiveland is een **unieke plaats met een eigen identiteit**. Onze kracht zit in de **eigen (streek)producten** die we als eiland hebben. Schouwen-Duiveland moet nog beter op de kaart komen. Eigen ondernemers moeten de kansen krijgen om te groeien. De regelgeving van de gemeente moet daar ook op aansluiten. Een **betere dienstverlening en vermindering van regeldruk** hoeft elkaar niet in de weg te staan. Dit geldt ook voor de landbouw, de glastuinbouw, de veeteelt en de visserij. De ChristenUnie wil de agrarische sector en de visserij tot steun zijn bij hun **transformatie naar duurzamere technieken**. Deze sectoren verdienen onze steun en respect.

Wat gaan we daarvoor doen?

We zullen bedrijven ondersteunen bij het verder groeien of bij het starten van een onderneming. Ook in de huisvesting. De gemeente moet samen **om de tafel** met de ondernemers, vissers, boeren, veehouders en de glastuinbouw om te kijken naar de mogelijkheden. Het uitgangspunt moet hier zijn: **kijken wat er wél kan en niet kijken naar wat er niet mogelijk is**. Hiervoor gelden regels, maar het doel van deze regels is niet het belemmeren van de ondernemers. Het **vestigingsklimaat voor ondernemers** zal verbeterd moeten worden en de ChristenUnie wil dat hiervoor een **leidraad** wordt opgesteld. De ChristenUnie pleit ervoor dat er wordt ingezet op een diversiteit zodat in alle niveau-lagen van de arbeidsmarkt werkgelegenheid is.

Recreatie

Wat is er bereikt?

Onze recreatiesector is een van de belangrijkste pijlers in de **lokale economie**. In de achterliggende periode hebben verscheidene bedrijven in de recreatieve sector een transformatie doorgemaakt in het **verbeteren en verduurzamen** van het recreatief product.

Wat willen we bereiken?

ChristenUnie wil een recreatief onderscheidend product waarbij de markt zowel kwantitatieve als kwalitatieve onderscheiding laat zien. Grote ontwikkelingen worden niet meer toegestaan. Het huidige aanbod mag zeker verbeterd worden, maar dat aanbod wordt niet meer uitgebreid. We willen meer faciliteiten voor overnachtingen van campers die ons eiland bezoeken. De locatie Zandweg heeft in de afgelopen tijd het bewijs geleverd dat hier vraag naar is.

Wat gaan we daarvoor doen?

Recent is een nieuwe visie Toeristische Hoofdstructuur vastgesteld. Deze zal leidend zijn bij ontwikkelingen aangaande de toekomst van onze recreatie. De ChristenUnie ziet graag een divers recreatief product zodat er aanbod is in ieder marktsegment. Niet meer van hetzelfde maar diversiteit met kwalitatief hoogstaande. In 2017 heeft onderzoek aangetoond dat er een toename is in dagrecreatie. Steeds meer buitenlandse gasten komen een dagje recreëren in onze regio. Diverse evenementen zoals Concert at Sea dragen hieraan bij. De gemeente moet dan rekening houden met bereikbaarheid, parkeergelegenheid en veiligheid. De ChristenUnie wil graag een gedegen en flexibel beleid. We zullen snel moeten kunnen reageren op veranderende vraag in de markt en/of eventueel nieuwe evenementen.

Streekproducten

Wat is er bereikt?

Mede door de inzet van de ChristenUnie zijn de **streekproducten** steeds meer te zien op allerlei (toeristische) markten. Schouwen-Duiveland heeft vele streekproducten, die door veel ondernemers afzonderlijk al worden gepresenteerd aan bewoners en toeristen. Het is echter ook een fantastisch product om te gebruiken voor de zogenoemde 'Eilandmarketing'.

Wat willen we bereiken?

Ons eiland biedt ons zoveel **prachtige streekproducten** die, als ze op een juiste manier worden ingezet, kunnen dienen tot het versterken van het **toeristische product Schouwen-Duiveland**. Denk hierbij aan de vele **schaal- en schelpdieren, vis, wijn, zilte groenten, kaas, Schouws rundvlees, fruit, brood**: de mogelijkheden zijn eindeloos.

Wij zien graag dat de ondernemers de **krachten bundelen** om de streekproducten sterker in de markt te kunnen zetten. Hiervoor is eilandmarketing een onmisbaar onderdeel en dit dient dan ook verder te worden uitgewerkt. De VVV-Zeeland is hierin een belangrijke partner.

Wat gaan we daarvoor doen?

De basis voor een **goede promotie van de streekproducten** ligt in de eilandmarketing. Maar waarvoor dient die 'Eilandmarketing'? De visie op eilandmarketing dient omgezet te worden in een marketingplan dat ervoor zorgt dat Schouwen-Duiveland op een meer professionele manier, en als een sterk(er) merk in de markt gezet wordt. Dit wordt ook wel citymarketing genoemd. Een marketingplan dat via verantwoorde afwegingen keuzes doet maken. In het 'Tij voor de Toekomst' is hier al rekening mee gehouden. Kortom het 'merk' Schouwen-Duiveland komt centraal te staan. Schouwen-Duiveland kan zich hiermee profileren en zijn economische positie versterken. Bezoekers moeten zich bij de lokale VVV-kantoren kunnen laten **inspireren** om Schouwen-Duiveland te gaan **ontdekken**.

4. ONDERWIJS EN CULTUUR

Wat is er bereikt?

In 2017 heeft de grootste investering plaats gevonden op het gebied van (voortgezet) onderwijs om een nieuwe Pontes Pieter Zeeman te realiseren. Hierbij worden bovendien De Beatrixschool en SBO De Meije betrokken. Naast het voortgezet onderwijs is er ruim 14 miljoen vrijgemaakt om het Integraal Huisvestingsplan op te stellen, met als doel het basisonderwijs toekomstbestendig te maken. In het basisonderwijs wordt er gelukkig steeds vaker samengewerkt. Op initiatief van de ChristenUnie is het LEA (Lokale Educatieve Agenda) opgesteld waarin schoolbesturen gezamenlijk onderwerpen bespreken die het onderwijs in onze gemeente aangaan. Na een moeizame start zien we dat ook dit steeds beter gaat.

Wat willen we bereiken?

Onze gemeente kent veel kleine scholen. Er is sprake van behoorlijke krimp en landelijk staat de bekostiging van deze kleine scholen onder druk. Er zullen dus keuzes gemaakt moeten worden. Voor de ChristenUnie is het belangrijk dat de scholen kwalitatief goed onderwijs geven (de kwaliteit is leidend en niet de grootte), dat de scholen toekomstbestendig zijn en dat er voor de ouders te kiezen valt. Toegankelijk onderwijs, dat past bij de identiteit en overtuiging van de ouders. Er wordt onderzocht waar en op welk gebied er een samenwerking kan ontstaan om genoemde problematiek op te lossen. We ondersteunen deze ontwikkeling van harte.

De ChristenUnie pleit voor meer samenwerking tussen het onderwijs en bedrijfsleven om zo jongvolwassenen een toekomst te bieden op Schouwen-Duiveland.

Wat gaan we daarvoor doen?

De rol van de gemeente binnen het onderwijs is beperkt. De besturen van het onderwijs gaan zelf over de samenwerking met andere scholen. De ChristenUnie ziet een school als een belangrijk onderdeel voor de leefbaarheid van een kern. Als een school sluit heeft dit indirect gevolgen voor de leefbaarheid. Als ChristenUnie zijn we voorstander om samen met het onderwijs, ondernemers en dorpsraden te kijken naar de mogelijkheid om voorzieningen te bundelen. De onderhoudskosten van deze gebouwen worden in gezamenlijkheid gedragen. De gemeente investeert in gebouwen van toekomstbestendige scholen.

Verder vraagt de ChristenUnie aandacht voor de veiligheid van schoolgaande kinderen op de fiets. Knelpunten en gevaarlijke situaties worden snel aangepakt.

5. CULTUUR

Wat is er bereikt?

Op het gebied van cultuur hebben we prachtige particulier initiatieven gezien. Denk alleen al aan het plein Montmaertre in Zierikzee, de vele activiteiten die plaatsvinden in de prachtige Nieuwe Kerk van Zierikzee en de benoeming door de minister van het Watersnoodmuseum tot kennis- en herinneringscentrum. Ook de grotere evenementen zijn niet meer weg te denken binnen onze gemeente, we denken dan aan Concert at Sea. Hier profiteren vele lokale ondernemers van.

Wat willen we bereiken?

Cultuur moet voor iedere inwoner toegankelijk zijn. De CU wil zich vooral richten op het samenbinden van oud en jong. Kinderen moeten zich muzikaal en op het gebied van beeldende kunsten kunnen blijven ontplooiën. Dit zorgt ervoor dat ze zich kunnen uiten, het stimuleert de hersenontwikkeling en is belangrijk voor de identiteitsontwikkeling. Dit geldt natuurlijk ook voor ouderen en andere inwoners van ons eiland.

Musea blijven zich richten op de ontplooiing voor kinderen en oudere generaties. Zo komen we samen en kunnen we van elkaar leren. We richten ons op begrip en ontmoeting van de ander. We willen dat kinderen op de basisschool creatief gestimuleerd blijven en dat docenten hiervoor makkelijk ondersteuning kunnen krijgen. Muziekschool en basisscholen weten elkaar makkelijk te vinden.

De Grote of Sint Nicolaaskerk in Brouwershaven is een prachtige kerk, wij willen dat de gemeente een voortrekkersrol neemt om verschillende partijen bij elkaar te brengen om de noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden te realiseren en het gebruik van de kerk voor multifunctionele doeleinden te stimuleren.

Wat gaan we daarvoor doen?

We zorgen ervoor dat de gemeente de drempel voor goed muziekonderwijs op de basisschool zo laag mogelijk maakt. De muziekschool kan het basisonderwijs ondersteunen. De docenten van muziekschool en scholen kunnen (financieel ondersteund) samen plannen maken voor muziek in de klas. Daarbij moeten basisschooldocenten tegen een toegankelijk tarief muziekles kunnen nemen.

Initiatieven van musea moeten blijven, zeker die gericht zijn op kinderen. Wij willen initiatieven stimuleren die ouderen en kinderen samenbrengen en wij willen stimuleren dat ook musea aansluiten bij een dementievriendelijke gemeente, zij zouden een speciaal op die doelgroep afgestemde tentoonstelling kunnen realiseren.

Voor ons is het erg belangrijk dat als er een subsidieverzoek wordt ingediend, het betreffende initiatief een samenbindende functie heeft voor de bewoners van Schouwen-Duiveland. We letten erop dat de focus niet vernauwd tot Zierikzee. Daar zijn belangrijke gebouwen opgeknapt, zoals de Nieuwe Kerk. Wij willen ook initiatieven in andere kernen helpen, niet in het minst rond de Grote of Sint Nikolaaskerk in Brouwershaven.

6. WERK EN INKOMEN

Wat is er bereikt?

De voedselbank Schouwen-Duiveland heeft de afgelopen periode ruim 100 gezinnen van voedsel voorzien. In de afgelopen periode is dit gedaald naar 35 gezinnen. We hebben bereikt dat de **ruilwinkel** en **kledingwinkel** nu in 1 pand zitten. De kledingbank voorziet nu zo'n 50 gezinnen van kleding.

Vluchtelingen zijn welkom op Schouwen-Duiveland. Mensen in nood helpen we graag door een warm onderdak te bieden. In de afgelopen periode hebben inwoners op Schouwen-Duiveland ook daadwerkelijk laten zien dat vluchtelingen welkom zijn. We denken hierbij aan de noodopvang medio 2016 in Burgh-Haamstede.

In het afgelopen jaar is een wijziging doorgevoerd in de bestuursvorm van De Zuidhoek waarbij de gemeente nog directer kan bijsturen. Deze wijziging heeft helaas onrust veroorzaakt bij werknemers van **De Zuidhoek**.

Wat willen we bereiken?

Onder een terugtrekkende overheid die burgers aanspreekt op eigen verantwoordelijkheid, verdient het vrijwilligerswerk een voornamelijk positieve erkenning. **Onbetaalde arbeid en vrijwilligerswerk verdienen erkenning** als waardevolle maatschappelijke bijdrage. Zonder vrijwilligers is er voor veel sociale verbanden, zoals sportverenigingen, buurtclubs en scholen, geen toekomst. Ze dragen dus bij aan de **sociale cohesie** van de samenleving en zijn kostenbesparend voor de gemeente. Het **belang van vrijwilligerswerk** zal de komende jaren verder toenemen, zeker daar waar overheidssteun zal wegvallen.

Voor de ChristenUnie staan de **werknemers van De Zuidhoek centraal** en we willen **respectvol** met hen omgaan. Dit betekent ook we werknemers die hiertoe in staat zijn een plaats gunnen in de reguliere arbeidsmarkt. We verwachten dat de gemeente hierop nu ook echt tot actie overgaat. Een **zorgvuldige communicatie** is een vereiste!

Wat gaan we daarvoor doen?

De doelstelling die wij hebben voor het aantal plaatsen **beschut werk** binnen De Zuidhoek is in eerste instantie leidend. Echter voor de ChristenUnie is **maatwerk** een oplossing als de praktijk anders laat zien. Mensen die kunnen verdienen ook het respect en hen mag de mogelijkheid niet ontnomen worden op een **eigen plek** binnen de reguliere arbeidsmarkt.

Zowel de voedselbank, kledingbank als de ruilwinkel kunnen blijven rekenen op de steun van de ChristenUnie. De groep die dit nodig heeft is weliswaar kleiner geworden, maar desondanks voorzien deze faciliteiten nog wel in een behoefte. Daarnaast wil de ChristenUnie een mogelijkheid creëren middels het beschikbaar stellen van braakliggende grond aan minima waar ze een **moestuin** kunnen beginnen.

7. NATUUR, MILIEU EN DUURZAME ENERGIE

NATUUR en Milieu

Wat is er bereikt?

Ons prachtige eiland Schouwen-Duiveland heeft een functie als **achterland van het Randstedelijk gebied**. De **bloeiende recreatieve sector** is hiervan een bewijs. De ChristenUnie zit het als taakstelling Schouwen-Duiveland **aantrekkelijk** te houden en verbeteringen te ontwikkelen die ons eiland aantrekkelijk houden. **Rust, ruimte en natuur** zijn naast de recreatiemogelijkheden ook belangrijke **kernkwaliteiten** van Schouwen-Duiveland. In de afgelopen jaren is er een pas op de plaats geweest wat de natuurontwikkeling betreft. Er is afgemaakt waarmee begonnen is, maar verder zijn geen nieuwe initiatieven op het gebied van **natuurontwikkeling** meer ontplooid. De huidige boeren- en veeteeltbedrijven laten zien dat zij juist bij uitstek de geschikte sector zijn om samen te werken met de natuur, zonder dat dit opgelegd wordt vanuit de politiek. De boeren moeten gefaciliteerd worden door **goed onderhoud** van de natuurgebieden. **Onkruid** woekert daar lustig en de zaden hiervan verspreiden zich naar omringde landbouwpercelen. Ditzelfde geldt voor de **bermen in het buitengebied**.

Het aanbod van ondergrondse containers is enorm gegroeid in de laatste jaren. Verder transformeren we naar een gescheiden afvalinzameling die per begin 2018 van kracht is.

Wat willen we bereiken?

ChristenUnie wil met name investeren in de rust, ruimte en natuur door natuur **aantrekkelijk** te houden en **economische dragers** te creëren waardoor onderhoud en daarmee **intensivering** van natuur bekostigd wordt. Door natuur grotendeels toegankelijk te maken voor de **ervaring van de rust, ruimte en natuur** zelf. Hiermee kan onze natuur bijdragen aan de aantrekkingskracht van Schouwen-Duiveland zonder dat deze buitenproportioneel belast wordt. Kort, en goed; behoud van huidige natuur, **oog voor de geschiedenis** die achter onze natuur schuil gaat en er een aantrekkelijk en goed onderhouden eiland op na houden. Dat is wat de ChristenUnie graag ziet.

Per 2018 zal de gemeente **afval gescheiden inzamelen**. Dit is een vooruitgang die past bij onze tijd en taakstelling in het terugdringen van de **belasting van het milieu**.

Wat gaan we daarvoor doen?

De milieustraat blijft gratis voor onze inwoners.

De ChristenUnie vindt dat het **onderhoud van natuurgebieden en bermen** in het buitengebied verbeterd dient te worden om de **boeren niet met de problemen op te zadelen** van onkruid wat zich op de akkers verspreidt. De ChristenUnie wil dat de gemeente hiervoor bij het Waterschap, Staatsbosbeheer en andere betrokken partijen aandringt op het voorkomen van deze problematiek.

DUURZAME ENERGIE***Wat is er bereikt?***

In de afgelopen jaren is het aantal windmolens op ons eiland hard gegroeid. Over iedere locatie is kritisch nagedacht. In het gemeentehuis worden energiemaatregelen genomen met een terugverdientijd van 5 jaar. Verder is het aantal particuliere zonnepaneel-houders fors gestegen.

Wat willen we bereiken?

De ChristenUnie wil zo snel als mogelijk is een **energieneutraal Schouwen-Duiveland** met toepassingen die in de omgeving passen. Daarom willen we dat het eiland wordt opgedeeld in zones. Hiervoor is een degelijk ruimtelijk beleid nodig, naast de huidige energieagenda.

De gemeente kan zelf het goede voorbeeld geven op het gebied van de energietransitie. We denken aan meer **zonnepanelen op overheidsgebouwen** en het **stimuleren** van investeringen door inwoners. Dit heeft de voorkeur boven zonneparken op goede landbouwgrond en in cultuurhistorisch landschap.

De ChristenUnie wil graag dat er verder onderzoek wordt gedaan naar **energiewinning door waterkracht** rond Neeltje Jans.

Wat gaan we daarvoor doen?

De ChristenUnie zal de energieagenda met veel belangstelling kritisch volgen. We verwachten een **ambitieuze maar realistische instelling** vanuit de gemeente en een **stimuleringsbeleid** in de richting van eilandbewoners. We zetten in op zonering. **Coöperatieve initiatieven** uit de regio of op ons eiland worden uiteraard ook gestimuleerd zich te ontwikkelen.

8. BOUWEN AAN RUIMTE

Wonen

Wat is er bereikt?

In onze gemeente moet gebouwd worden naar vraag. In de **woonvisie** zijn grenzen gesteld aan nieuw te bouwen woningen. We willen immers niet bouwen voor leegstand. In het licht van de economische crisis die achter ons ligt, is de woonvisie beperkt houdbaar gebleken. Een **herstructurering is noodzakelijk**, en daar is in 2017 al een start mee gemaakt.

Wat willen we bereiken?

Er wordt vooral gebouwd op inbreidingslocaties zodat onze kernen **aantrekkelijk blijven**.

We willen meer **huurwoningen voor starters**. Juist voor starters die zich nog geen koopwoning kunnen veroorloven moeten er voldoende huurwoningen zijn die passen bij hun financiële mogelijkheden. Op deze manier faciliteren we jonge mensen door hen een kans te bieden op het eiland te blijven **wonen en werken**. Tevens moet er gebouwd worden naar **behoefte van de doelgroepen** die zich op Schouwen-Duiveland willen (her)vestigen. Met een **vergrijzende samenleving** betekent dit ook dat er voldoende aanbod is van **levensloopbestendige woningen**.

De ChristenUnie wil kijken naar de kansen i.p.v. de bedreigingen. Ons bevolkingsaantal zal naar verwachting in de komende decennia afnemen. Maar dat betekent niet dat je per definitie bouwt voor **leegstand**. Gemeente Schouwen-Duiveland zal zich blijvend in moeten zetten om nieuw-vestigingsaan te trekken. Niet alleen gepensioneerde mensen, maar ook jongeren. Daarvoor moet **het vestigingsklimaat voor bedrijven** goed zijn

Wat gaan we daarvoor doen?

We houden de kaders vast zoals vastgesteld in de woonvisie en stellen die waar nodig bij. We zetten in op een **duidelijke herstructurering van de woningmarkt** waarbij ook **flexibele projectontwikkeling** een vereiste is. In de komende periode zullen we aandacht vragen voor het bovengenoemde **vestigingsklimaat van jongeren en bedrijven**.

9. WELZIJN EN ZORG

Jeugd

Wat is er bereikt?

De jeugdzorg valt onder de hoede van de gemeente. De gemeente heeft in de afgelopen periode steeds meer zaken op zich af zien komen in het sociale domein. Samenwerking is en blijft hierbij het sleutelwoord. Zeker als het om Jeugdzorg gaat. Deze kwetsbare groep moet goed in beeld blijven. Om kwaliteit en continuïteit te waarborgen is een warme overdracht een must!

Wat willen we bereiken?

Voor ouders willen we het CJG **laagdrempelig** houden, zodat ze altijd opvoedkundige hulp kunnen en durven vragen. Als de problemen hen boven het hoofd groeien, is het noodzakelijk om snel **specialistische hulp** in te schakelen. Deze hulpverlening zorgt voor een **veilige omgeving** voor het kind en betreft de ouders en hun sociale netwerk bij de opstelling van een plan van aanpak, om zo de **eigen kracht van het gezin** te versterken.

Wat gaan we daarvoor doen?

Bij het jeugdbeleid sturen wij erop aan dat de gemeenten waar mogelijk **samenwerken** om de zorg voor de jeugd in Zeeland te houden. We blijven de toegankelijkheid van de Jeugdzorg in de gaten houden. Verder is het **creëren van draagvlak** bij de jongeren zelf niet onbelangrijk. Mensen moeten ook de zorg van hun eigen keuze kunnen krijgen.

Zorg

Wat is er bereikt?

Op initiatief van de ChristenUnie zijn er op het gebied van zorg en welzijn diverse onderwerpen in gang gezet, denk aan Welzijn op recept, de start om onze gemeente dementie-vriendelijk te maken, een Hart-veilige gemeente, het onderbrengen van de kledingbank bij de ruilwinkel.

Ook hebben we ons sterk gemaakt voor goede ambulancevoorzieningen in onze gemeente. De aanrijtijden en de bezetting van de ambulances binnen onze gemeente hebben ons regelmatig zorgen gebaard, ondanks de inzet van het ambulancepersoneel. Het gebeurt helaas regelmatig dat één van de twee ambulances buiten dienst staat i.v.m. tekort aan personeel. De zogenaamde derde ambulance die we in onze gemeente hadden, is weer terug. Deze ambulance was niet extra maar werd vanuit een andere post tijdelijk op Schouwen-Duiveland gezet.

Wat willen we bereiken?

Als ChristenUnie staan we voor goede zorg voor iedereen. Alle inwoners van onze gemeente moeten hiervan op aan kunnen. We willen **preventie**. Als er aan de voorkant goed gekeken wordt hoe bepaalde zaken voorkomen kunnen worden, bespaart dit aan de achterkant veel onnodige onkosten. Ouderen moeten zo lang mogelijk thuis blijven wonen. De bijdragen vanuit Den Haag zullen minder worden en de bevolkingssamenstelling binnen onze

gemeente vergrijsst. Naast veel risico's brengt dit ook kansen met zich mee. Met preventie bedoelen we onder andere dat er op het gebied van **ouderenzorg** meer samenwerking moet komen tussen de gemeente en de spelers in het veld. De ouderenzorg moet integraal worden aangepakt. De gemeente moet hierin participeren en vooral luisteren naar de mensen uit de praktijk. Zij zijn het die het uiteindelijk moeten doen.

Wat gaan we daarvoor doen?

We zullen ons blijven inzetten voor het behoud van de twee volwaardige ambulances.

Als wij aan preventie denken, dan denken we aan het in kaart brengen van alle mensen binnen onze gemeente van boven de zeventig. Door deze mensen thuis te bezoeken, te voorzien van advies en eventueel aanpassingen in hun huis te bieden, kan de kans op bijvoorbeeld een val worden verkleind. Daardoor kunnen ouderen langer thuis blijven wonen. De praktijk laat nu zien dat pas actie wordt ondernomen als het kwaad al is geschied.

We pleiten dus voor een **optimale samenwerking** tussen gemeente, (huis)artsen, ouderenbonden, GGZ en GGD met als doel de deelname van ouderen aan de maatschappij te **stimuleren** en zelfstandig wonen te verlengen. We vinden dat er binnen de gemeente een aantal centra voor ouderen moeten worden geopend. In deze centra werken alle bovengenoemde instellingen samen om ouderen optimaal te kunnen voorzien.

10. BESTUUR

De ChristenUnie wil dat de gemeente een degelijk bestuur vormt wat vanuit ons rentmeesterschap **goede waarden en normen** hoog in het vaandel heeft. Een **verantwoordelijke, menselijke houding** en een luisterend oor **zonder bureaucratie**. Dat is waar de ChristenUnie voor staat. **Regelgeving moet regulerend, stimulerend en ondersteunend zijn.**

Gemeenschappelijke regelingen

Gemeente Schouwen-Duiveland neemt inmiddels al enige jaren deel aan meerdere gemeenschappelijke regelingen. Gemeenschappelijk in **regionale samenwerkingen** zorgen voor **samenhang in aanpak**, en door de krachten te bundelen kun je soms **sterker acteren**. Echter niet altijd is groter ook beter. De ChristenUnie vindt het van enorm belang dat de **kwaliteit leidend** is in de keuze tot deelname aan een gemeenschappelijke regeling. **Lokaal bestuur zorgt voor een lokale aanpak**, ook als dit vanuit een gemeenschappelijke regeling geregeld wordt.